СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК UKRAINIAN DAILY
УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.
OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.
ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVII. Ч. 189. Джерзи Сити, Н. Дж., середа, 14. серпня. 1929. VOL. XXXVII. No. 189. Jersey City, N. J., Wednesday, August 14, 1929. THREE CENTS.

ПОТРЯСЕННЯ ЗЕМЛІ В 5 СТЕЙТАХ

НАЙБІЛЬШЕ ВІДЧУВ ЙОГО СТЕЙТ НЮ ЙОРК.

ОЛБАНІ, Ню Йорк, 13. серпня. — Вчора, коло пів до 8. години рано, далися відчуви в сьому стейті поважні потрясення землі. Як пізніщі донесення показали, потрясення розтягалися далеко поза стейт Ню Йорк та обняли яких 5 східних стейтів і канадійську провінцію Онтаріо. Все таки найсильнійше відчув їх сей стейт, а з усіх місцевостей в ньому місто Атика.

Початок потрясень подають люде на яку 3. годину зрана, але сейсмографічні стації показують виразно, що потрясення не почалися скорше як о годині 7. Було кілька сильних потрясень, наступаючих по собі по довших та коротших перервах.

На загал вони не викликали серед населення навіть звичайної в таких случаях поляки. Тільки в Атиці в одній фабриці землетрус зіпсув машину так, що заряд мусів відіслати робітників домів. Там теж землетрус ушкодив сильно методиську церкву; від землетрусу трісла стіна церкви, а комин, обвалюючися, потолощив дах.

У місцевости Сейр, у Пенсилвенії, землетрус ушкодив почтовий уряд. В Ірі розбив кілька вікон. У літнисках у горах Адирондекс доми тряслися так сильно, що гості повтікали з домів.

На загал шкода від землетрусу не велика.

СЕНАТОР ЗА КОНҐРЕСОВИМ РОЗСЛІДОМ БАНКІВ.

НАЙ ЗАКИДАЄ БАНКАМ ЗЛОВЖИВАННЄ ОЩАДЖЕНИХ У НИХ ФОНДІВ.

ВАШИНГТОН, 13. серпня. — Сенатор Най з Норт Дакоти виступив зприводу частих послідними часами банкротств банків з публичною заявою за зарядженнєм конгресового слідства над господаркою банків.

Най закидає банкам, що вони не господарять як слід зложеними в себе людськими ощадностями, але пускаються на ріжні спекуляції, ризиковні позички й инші незаконні кроки. Він каже, що наслідком сеї господарки західні фармерські околиці бідують без капіталу.

Він заповідає, що поставить у конгресі внесок, щоби сенат установив комісію для розслідження сих надужить.

ЗАВОРУШЕННЯ У ВЕНЕСУЕЛІ.

НАЧАЛЬНИК ОДНОГО СТЕЙТУ ЗАГИНУВ У БОРОТЬБІ.

КАРАКАС, Венесуеля, 13. серпня. — Невдоволені з теперішнього уряду революціонери пробували вчора захопити силою се місто. Генерал Еміліо Фернандес, президент стейту Сукре, виступив з ними до боротьби, в котрій побив революціонерів на голову, а самий загинув у бою.

На чолі повстання стояв колишний міністер нутрішних справ, Алькантара. По невдачній для себе битві він утік за границю.

РОЗДАЄ МІЛІОН ДОЛЯРІВ МІЖ СВОЇХ РОБІТНИКІВ.

300 РОБІТНИКІВ МАЄ БРАТИ УЧАСТЬ У РОЗДІЛІ ШЕРІВ.

НЮАРК, Ню Джерзі, 13. серпня. — Відомий у сій околиці департаментовий стор Бамберґера перейшов дорогою купна на власність нюйорської департаментової фірми Мейсі. Працюючися зі своїми робітниками, Бамберґер роздав між 300 найстарших робітників крамниці шери вартости одного міліона долярів.

Робітники, що служили в фірмі по 15 літ, дістануть яких 10,000 долярів кождий.

ЧИ ЛІТАННЄ ПОМАГАЄ НА ГЛУХОТУ?

ЛІКАРІ КАЖУТЬ ОДНО, ЛЕТУНИ ДРУГЕ.

ВАШИНГТОН, 13. серпня. — Завзята дискусія виявзалася між американськими лікарями та летунами за питанне: чи воздушні вивороти на літаках помагають на глухоту?

На недавному медичному конгресі виступав один лікар з промовою проти сеї думки, як проти нового медичного забобону. Тої самої думки були инші присутні на конгресі лікарі. У відповідь на сю заяву Американське Товариство для Попирання Летництва постановило видати спис усіх осіб, яким летуни помогли в глухоті в такий спосіб, що брали глухих на лет у воздух і там робили з ними карколомні вивороти. Товариство подає в першому списку 6 таких осіб, вилічених від глухоти карколомним літанием.

ПАДАЮЧИЙ ЛЕТУН ОПИСУЄ СВІЙ ЛЕТ ЧЕРЕЗ РАДІО.

РУЗВЕЛТ ФІЛД, Лонґ Айленд, 13. серпня. — Вже всякі штуки роблено зі скоками з летниства. Недавно доносили про летуна, що кинувся з літака на висоті 9,000 стіп, але розпустив свій легкопад аж тоді, як був на висоті 2,000 стіп над землею. Тепер знова Ґенрі Бушмейер, заводовий легкопадовий скакун, зіскочив з висоти 10,000 стіп, а спадаючи до землі, описував свій лет при помочи радіової машини, прічипленої до його грудей.

Опис його був дуже короткий: „Підіймою пливають хмари. Мій віддих трохи короткий, але зрештою все добре. Се Боді Бушмейер, над Рузвелт Філдом. Бачу людей під собою, на всі боки. Чудові почування".

ЖІНКИ КОНКУРУЮТЬ З МУЩИНАМИ В ФЕДЕРАЛЬНИХ ЗАНЯТТЯХ.

ВАШИНГТОН, 13. серпня. — Американський федеральний уряд нанимає тепер богато робітниць. Находяться вони на ріжних посадах, конкуруючи з мущинами за кожде становище. Працюють вони в бюрах як учені, економісти, спеціялісти, словом, на кождім полі. Декотрі з них побирають у рік навіть по 9,000 долярів.

В одному Бюрі Ветеранів працює 3,270 жінок, тоді як мущин працює там усього 1,528. У Департаменті Праці працює жінок 341, мущин 332; в Департаменті Рільництва 2,036 жінок та 2,899 мущин.

ОДИН З НАСЛІДКІВ ПОСУХИ.

Зажурений посухою, котра спалила його збіже, Сем Фолтон, фармер з Амюлет (на полудне від Ріджайни), зійшов з розуму і застрілив свою жінку, а відтак скочив у керницю, де втопився. Сусіди найшли вбиту жінку в ліжку. Завваживши, що коні ненапоєні, а чоловіка нема дома, один сусід взяв їх до керниці напоїти. В керниці завважив якісь пливаючі річи. Ужив зараз гака і добув утопленого фармера.

ХЛОПЧИНА ВИГРАВ І ПРОГРАВ.

Степан Спикалюк, 5-літний хлопець з Вінніпеґу, доказав 23. липня своїм товаришам, що він відважний, але дорого за те заплатив. Діти бавилися тим, що клали камінці та цвяхи на шини, щоби по них переїхав надходячий потяг до Вінніпеґ Біч. Відтак прийшло їм на думку, хто потрафить стати найближче потягу. Стефанко став найближче, але один вагон зачепив його за голову і розбив череп. Стефанко не може вже гордитися своєю відвагою; він спочиває на цвинтарі.

МОВНЕ КІНО НА УКРАЇНІ.

Правління ВУФКУ ухвалило спорудити на київській кінофабриці ателє для виробу мовних фільмів і влаштувати два кіно-театри, по одному в Харкові та в Києві для демонстрування звукових картин. До Ленінграду відрядяться з київської кіно-фабрики 4 фахівців для ознайомлення з системою радянського мовного кіна. На київській фабриці беруться до великих експериментальних дослідів у справі практичного застосовання мовного кіна на Україні.

ЗНІМАЮТЬ УКРАЇНСЬКІ ПОСЕЛЕННЯ НА ДАЛЕКОМУ СХОДІ.

До Владивостока приїхав оператор ВУФКУ Г. Дробін, що разом з иншим оператором, С. Радзиковським, зніматиме українські селища на Далекому Сході.

ХОТЯТЬ ЗНАТИ, ЯКІ БУДУТЬ ДІТИ.

Кажуть, що большевицький комісаріят освіти вислав до Африки окрему наукову експедицію, яка має прослідити, скільки правди в муринських переказах про те, що ґорилі та орангутани крали муринок і що з таких примусових „подруж" виходило. Експедиція хоче намовити кількох муринів, щоби вони „женилися" з малпами-самицями.

ГАРКАВЕНКО ПЕРЕМОЖЦЕМ

В німецькім місті Франкфурті наш земляк з Великої України, атлет Гаркавенко, переміг у дужанню всіх найсильніших представників инших народів. Міжнародна комісія признала йому першу нагороду.

ЗАБИРАЮТЬ ХЛІБ.

В ночі з 4 на 5 липня було чути на Україні близько румунської границі сильну крісову і кулеметну стріляну. Ґазети догадуються, що це відділи червоної армії здавлювали бунти українських селян.

НАСЕЛЕННЯ КАНАДИ ДОХОДИТЬ ДО 10 МІЛІОНІВ.

Після обчислення домініяльного статистичного бюра, населення Канади поволи, але певно доходить до десяти міліонів душ. Точно говорячи, то населення мало виносити 1 червня 1929 р. около 9,796,000 душ. Се був би приріст у порівнанню з минулим роком о 38,000 душ. Далі се означає, що від 1921 року населення Канади зросло о звиш міліон душ. Крім Острова Князя Едварда та Юкону всі инші провінції можуть похвалитися приростом населення. Населення Манітоби мало зрости з 655,000 у 1928 р. до 663,200 у 1929 р., 15,700 душ більше мала дістати провінція Саскачеван, а 14,100 провінція Алберта.

14-ЛІТНИЙ ВЛОМНИК ДІСТАВ ДВА РОКИ.

Два роки в домі поправи в Портедж ля Прейрі дістав один 14-літний хлопець у Вінніпеґу, котрий в протягу двох місяців вломився в не менше, як 12 домів у Вінніпеґу. За той час він накрав річей та дорогоцінностей на кількасот долярів вартости.

ВІД 1-ГО ЖОВТНЯ УКРАЇНІЗУЄТЬСЯ ДНІПРОПЕТРОВСЬКУ „ЗВЕЗДУ".

Бюро окрпарткому ухвалило постанову про українізацію місцевої преси. За постановою місцева газета „Звезда" цілком українізується з 1-го жовтня цього року. Проведена вже часткова українізація газети не тільки не зменшила тиражу, а навпаки: за останні два місяці тираж газети підвищився з 40,000 до 50,000.

ІСТОРІЯ ОДНОГО ГОДИННИКА.

Годинник, про який тут мова, був імпортований з Франції, а згублений в р. 1564. на полю Англії. Забився в землі і лежав там 200 років. Молодий пастух найшов його і дав свойому господареві. Цей знов оставив його в спадщині свойому синові. Правнук його сина взяв з собою цей годинник до Трансвалю. По його смерти знайдено годинник між фамілійними річами. Годинник має форму осьмикутника і є мистецьким витвором одного французького годинникаря. Те, що робить його найбільше цінним, є, що він належав до принцеси Марії Стюарт. Нещасна принцеса згубила його в полі коло Единбурґу.

АРАБИ НЕ ДАЮТЬ ЖИДАМ МОЛИТИСЬ.

В Єрусалимі Жиди мають звичай молитись коло так званої стіни плачу. Як зберуться Жиди на молитву, то Араби зачинають тоді бити в бубни, грати на ріжних інструментах і чинять такий галас, що вуха треба затикати.

ЖЕРТВИ ГРОМУ.

В часі бурі з громами над селом Саджава, пов. Богородчани, убив грім дві жінки, Катерину Олексин і Стефанію Сороканюк, які заховалися під ялицею в полі. — Над повітом білгорайським неслась тими днями буря з громами. В селі Бистре грім ударив в дім одного господаря і дві особи забив, а дві тяжко приголомшив.

ПАМЯТЬ СЛОНІВ.

Слони мають славу памятливих звірів. Як далеко сягає память слонів, можна увидіти собі з випадку, який 24 липня стався в Ст. Томас, Онт. До міста приїхав цирк, а цирк не називавсяб цирком, якби в нім не було слонів. Між ними була одна самиця, Аліса, якій тепер є 110 літ. Слонів перепроваджувано улицями. Нараз в одному місці Аліса нагло спинилась, упала на коліна, зачала тупати і вертітися та сильно затрубіла. Вісім инших слонів збіглися коло неї. Заледви вдалося слонів вспокоїти, але поки Аліса дала себе відпровадити, мусіла ще раз перейти по тім самім місці і повторити свою демонстрацію жалю. А що могло бути причиною її жалю? Се памятають лише старі люде в Ст. Томас. Якраз на тім місці, де Аліса демонструвала свій жаль, залізничний потяг убив її товариша Джомбо ще 15 вересня 1895 р. Аліса і Джомбо були тоді в цирку Барнума.

СЛОВНИК ШЕВЧЕНКОВИХ РИМ.

Інститут Т. Шевченка уложив до друку Словник Шевченкових рим. Словник вийде у видані ДВУ.

ФАРМЕР-БАНДИТ ЛИШИВ 20 ТИСЯЧ ДОЛЯРІВ МАЙНА.

Припущення, що Чарлс Р. Лонґ, фармер-бандит, який 27. червня убив в Гемилтоні, Онт., детектива Кларка, котрий старався його зловити, але рівночасно і сам згинув, був приневолений до бандитизму браком грошей, показалися хибними. Показалося, що він лишив по собі майно, вартости $20,000. Все те забере його вдова. Лонґ належав до одної з найлучше відомих родин в околиці.

ВИКРИТТЯ АНТИБОЛЬШЕВИЦЬКОЇ ПОВСТАНЧОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ НА УКРАЇНІ.

„Руль" з 9. липня ц. р. дає подробиці про повстання на Україні. Д. П. У. викрила широку й активну організацію жовнірів і селян, яка мала на цілі виконувати атентати проти радянської влади і поширити протибольшевицьку агітацію в рядах армії. Відділи Д. П. У. зробили труси в касарнях Києва, Білої Церкви, Житомира й Каменця Подільського. На основі цих трусів арештовано велику силу жовнірів, яким закидуть, що вони доставляли повстанцям оружа та бомб. З найденої кореспонденції виходить, що ціллю організації було не допустити большевицьких органів на село. — Ця вістка показує скорше, що Д. П. У. фабрикує заговори й повстання, щоби мати причину до репресій, а найважніше: реквізиції на українськім селі.

ВИПРАВА НА РАДЯНСЬКУ УКРАЇНУ.

Пятнацять молодців з Будак (Румунія) втікли під проводом свойого учителя на Україну. Вони украли лодку в гирлі Дунаю і поплили морем в сторону до Одеси. Властитель лодки удався до мішаної румунсько-совітської комісії за зворотом лодки, тому, що вона була для нього одиноким середником існування. Він живе виключно з рибольвства.

ОЧІКУЮТЬ НОВОГО УЛЬТИМАТУ БОЛЬШЕВИКІВ ДО КИТАЮ

РОСІЯ МАЄ АТАКУВАТИ ХАРБІН. СУТИЧКИ НА КОРДОНІ МАНДЖУРІЇ. АРЕШТИ В ХАРБІНІ ТА НА СХІДНО-КИТАЙСЬКІЙ ЗАЛІЗНИЦІ.

ТОКІО (Японія), 13. серпня. — Японська телеграфічна агенція Ренго повідомляє з Харбіна, що большевики готують новий ультимат Китаєви, щоби він задовольнив до четверга большевицькі вимоги, зазначені в першім ультиматі. Коли цього Китай не виконає, то Росія грозить післати до Харбіна з ріки Амура 6 військових кораблів. Радянська агенція в Далбанку замкнена ізза китайських репресій.

Підчас сутички між російськими та китайськими передовими військовими постами біля стації Манчулі 2 Китайців забито й кількох поранено. Таксамо повідомляють про другу сутичку між китайськими військами та російськими, в якій брали участь з обох сторін скорострілы. Кажуть про більші втрати з обох сторін, але подрібні відомости ще не наспіли.

ЛОНДОН (Англія), 13. серпня. — Кореспондент ґазети „Дейлі Мейл" повідомляє, що ізза саботажу радянських службовців, котрі ще лишилися на Східно-Китайській залізниці в Манджурії, а особливо в Харбіні, стає все більше неспокійно. Китайці масово арештують Росіян і кореспондент бачив, як по вулицях Харбіна гнали групу Росіян, повязаних линвами, з розбитими головами й окрівавленими обличчами. Він каже, що не менше двох тисяч радянських громадян у Манджурії було арештовано за останних два дні.

На всій лінії Східно-Китайської залізниці большевики провадять систему активного саботажу: палять ріжні склади, залізничі будівлі, нищать ріжні залізничі установи і т. п. Китайці числять, що цей саботаж уже зробив шкоди що найменше на 10,000,000 долярів. Китайська влада викрила спробу висадити в повітря величезний залізничий міст на ріці Сунгарі.

КРІЗА МИНАЄ.

СНОВДЕН ТЕПЕР НЕ ТАК КАТЕГОРИЧНО СТОЇТЬ НА СВОЇОМУ. ФРАНЦІЯ ПОГОДИТЬСЯ ТРОХИ ПОПУСТИТИ АНГЛІЇ.

ГАГА (Голяндія), 13. серпня. — Сновден, який минулої пятниці не хотів чекати навіть до понеділка відповіди на свою вимогу, тепер сам запропонував відрочити засідання конференції до середи. В цей час ідуть засідання фінансової комісії, на яких французькі та англійські фінансові експерти шукають компромісового порозуміння. Це значно облекшило напруження на конференції й тепер є надії, що до зірвання її не дійде. Сновден уже готовий полекшити свої вимоги, а Франція можливо зрезиґнує з частини репараційних сплат на користь Англії.

У всякому разі в найближчу середу вияснеться вже остаточно, якими домаганнями обмежиться Англія та що запропонують зі свого боку Французи. Тоді вже стане видно, на чому зможуть ці дві держави порозумітися.

СНОВДЕН ДІЛАВ НА ВЛАСНУ РУКУ.

ВІН НЕ МАВ УПОВНОВАЖЕННЯ ВІДКИДАТИ ПЛЯН ЙОНҐА.

ЛОНДОН (Англія), 13. серпня. — Не зважаючи на те, що англійське правительство й політичні кола вважають домагання Сновдена справедливими, всеж усі підкреслюють, що Сновден не мав уповноваження відкидати цілком плян Йонґа. Він мав від правительства інструкції старатися здобути як можна більше уступок на користь Англії, але не розбивати переговорів.

Тому різкий, ультимативний виступ Сновдена був зроблений ним на власну руку й не зважаючи на те, що Мек Доналд своєю телеграмою піддержував цілковито вимоги Сновдена, всеж йому довелося відступити від свого категоричного тону й старатися знайти якесь компромісове рішення.

ОБІКРАЛИ ГОСТЕЙ.

НА РАДЯНСЬКІЙ ЗАЛІЗНИЦІ ОБІКРАЛИ ДВОХ АМЕРИКАНОК.

МОСКВА (СССР), 13. серпня. — Сюди приїхали дві Американки, Коґсвел та Інґалс, що їздили на Кавказ із одним вірменським провідником. В потязі їх обікрали, забравши зпід подушки їх торбинки з грішми, деякими дорогоцінностями й пашпортами. Вони зі сміхом і плачем росповідають у Москві, як дорогою в потязі їх обікрали й вони залишились у чужій країні без мови, грошей і пашпортів. Пасажири їм співчували й як могли так і допомагали дібратися до Москви. Особливо поміг їм один молодий чоловік, що навіть трохи позичив грошей, але на ранок і його обікрали.

БЮТЬСЯ З КОМУНІСТАМИ.

ПАРИЖ (Франція), 13. серпня. — 30 комуністів напали на робітників при будові собвею за те, що вони не відгукнулися на комуністичний заклик покинути працю та приєднатися до демонстрації „проти фашистів". Між ними й робітниками дійшло до бійки, підчас якої було двох поранено з револьверів та 12 покалічено.

Поліція припинила бійку й тепер вона та військо охороняють собвейні роботи, щоби не допустити до дальших заворушень.

ВИЛЕТИТЬ У ЧЕТВЕР.

ФРІДРІХСГАФЕН (Німеччина), 13. серпня. — „Ґраф Цепелін" уже має досвід перелетіти над радянською територією. Дорогу собі він вибрав північну, бо там тепер менше вітрів, ніж на південному шляху. Можливо, що на півночі він долетить аж до берегів Полярного моря.

Коли стан погоди дозволить, цепелін вилетить до Токіо в четвер.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 0, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES; Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Oorder.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПРОБА РАБСТВА

Від початку китайсько-російської кризи українські комуністи в Америці проявляють небувале подражнення. Хоча вони здавна спокоєм ума не відзначалися, але в своїм подражненню від китайсько-російської кризи вони вже самих себе перевисшили. Немає нині вже визвиска, яким вони в своїм подражненню не обкидали своїх противників. Слова, як: зрадники народа, наймити, агенти всесвітної буржуазії, білогвайдейці, — не кажучи вже про такі заржавілі стріли, як: контрреволюція, петлюрівщина, — становлять тепер більшу частину статей, що виходять зпід пера подражнених комуністичних письмак.

Відомо, всі сі уїдання не мають тих наслідків, яких автори сподівалися, або про які автори в своїй наівности могли навіть снити. Не переконують вони певно нікого з невеличкого числа їх власних читачів. Ще тим менче переконають вони тих, що до їх симпатиків не належать. Нападені лайками люде навіть паперу шкодують на відповіди на напасти.

Але чим менче наслідків від лайливої писанини, тим більша лють збирає комуністичних підсусідків. Як хто не стане нарівні з ними та не почне лаятися подібною до них уличною лайкою, то вони зі шкіри вилазять, щоби щось таке сказати, щоби могло вколоти. Незадовго вони вже й по матери почнуть лаятися. Але й тоді вони поважної людини на матіркування не спровокують. Українське націоналістичне газетярство до уровеня комуністичної писанини не обнизиться.

Все таки треба прослідити: чому саме тепер наських комуністів така сема лють хапає, що вони всяку міру приличности затрачують?

Причина я на: Російсько-китайська криза показала нашому народови, як на долони, до чого може його довести союз з московським народом в одній російській імперії. Сей союз, що України перед Ляхами не вборонив. Сей союз, що відорвав 8 міліонів людей від головного пня України. Сей союз тепер готов післати українських людей проливати свою кров за інтереси, їм зовсім чужі. За інтереси московської централі.

У всякому щирому українському серцю кров кипить на вид можливости сеї безпотрібної жертви української крови. Сей протест проти сеї можливої несправедливости виродні сини української нації збираються заглушити лайкою, визвисками, вимислами зради й запроданства. Після старої рецепти злодія, що, тікаючи в краденних чоботах, кричав: „Люде добрі, ловіть злодія".

Д-р Остап Грицай.

ПАМЯТИ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

В XVI. РОКОВИНИ СМЕРТИ.

(I. VIII, 1913 — I. VIII, 1929).

...І все таки до тебе думка лине,
Мій занапащений, нещасний краю,
Як я тебе згадаю,
У грудях серце з туги, з жалю гине.
Сі очі бачили скрізь лихо і насилля,
А тяжчого від твого не видали.
Вони-б над ним ридали,
Та сором сліз, що ллються від безсилля.
О, сліз таких вже вилито чимало,
Країна ціла може в них втопитись;
Доволі вже їм литись,
Що сльози там, де навіть крові мало!

Л. Українка („Думи і мрії").

Як у місяці марті вшановуємо щорічно роковини смерти Шевченка, а в травню чергову річницю смерти Івана Франка, так у серпню годиться українському громадянству вшановувати відповідними згадками й обходами память найбільшої української поетки, **Лесі Українки,** що дня **1. VIII. 1913 р.** упокоїлася в місцевості Сурам (на Кавказі) на вічний сон. Бо ця жінка — це, обік Шевченка і Франка, найгеніяльніша творча душа новітньої України. Вона така глибока своїм умом і могутня своїм почуванням, що всіх тайн, всеї величі і всеї краси її творчости ми впродовж того часу, що ділить нас нині від смерти Лесі Українки, ще не вспіли збагнути, а дечого й порозуміти гаразд. Наче ті найглибше заховані покої чарівного замку в народній казці, зберігають наконечні глибини її творчого духа та її людської індивідуальности ще завжди чар таємного й недоступного. Предивна таємність жіночої душі вяжеться в неї з предивними тайнами творчої духовости; невловима иноді тонкість почуття і думок цеї поетки робить в неї часто одну-одиноку пісню цікавішою і багатшою змістом, ніж в инших поетів цілі сторінки. Тимто і знання її творів ще не таке закріплене в широких масах нашого народу, як нпр. творів Шевченка або Франка, і може багато часу треба ще на те, щоб творчість Лесі Українки стала всеціло духовою власністю громадянства України. Але саме тому є нашим культурним завданням не тільки величатися великою поеткою, але й пізнавати гаразд, в чому її велич та значіння для нас, освідомлюючи собі провідні думки її творів при кожній нагоді так, як робимо це з творами Шевченка і Франка.

Бо Леся Українка — як ніякий инший поет в нас в межах її епохи, одушевлена поетка нашого національного визволення, пророча провісниця **збройної боротьби народу за волю.** Як кажеться в неї в тій прекрасній пісні, де наша поетка висловлює мужне бажання перемінити своє слово — в зброю:

„Слово, чому ти не тверда криця,
Що серед бою так ясно іскриться?
Чом ти не гострий, безжалісний меч,
Той, що здійма вражі голови з плеч?
Слово, моя ти єдиная зброє,
Ми не повинні загинуть обоє!
Може в руках невідомих братів
Станеш ти кращим мечем на катів.
Брязне клинок об залізо кайданів,
Піде луна по твердинях тиранів,
Стрінеться з брязкотом инших мечей,
З гуком нових, не тюремних річей.
(1896)

А притім мусимо зазначити зараз, що Леся вже з дитинних літ ненастанно нездужала і в розмірно молодому віці мусіла розпрощатися з цим світом. Вона родилася **24. лютого 1872 р.** в повітовім місті Звягелі (Новгород волинський) на Волині як донька визначної української письменниці Ольги Драгоманів-Косачевої, відомої в нас загально під іменем **Олени Пчілки.** Так наш славний учений **Михайло Драгоманів,** старший брат Косачевої, це рідний вуйко нашої поетки, властиве імя якої Лариса Косачівна, а після одруження в р. 1908 **Косач-Квітка.** А імя Леся Українка це тільки прибране (т. зв. псевдонім), ним вона підписувала лиш свої літературні твори. Її та її старшого брата Михайла — що теж писав під прибраним іменем **Михайло Обачний** — виховувала ідейна мати дуже дбайливо, намагаючися вже зрана дати їм значну освіту. Особливож Леся була предметом її запопадливої уваги, бо дуже слабке здоровля не дозволювало молодій дівчині ходити правильно до школи, зза чого домашня наука мала для неї особливше значіння. Про цюж працю над своїми дітьми писала колись мати Лесі до заслуженого історика нашої літератури, **Омеляна Огоновського,** таке: „В дітей мені хотілося перелити свою душу й думки, і з певністю можу сказать, що мені це вдалося. Не знаю, чи сталиб Леся і Михайло українськими літераторами, колиб не я? — можеб стали, але хутній, що ні. Від батька вони не моглиб навіть навчитися української мови, бо він нею не вміє говорити. Власне я „наважила" і завше окружала дітей такими обставинами, щоб українська мова була їм найближшою, щоб вони змалку пізнали її як найбільше. Життя зо мною та посеред волинського люду сприяло тому" (Огоновський: Іст. літ. рус. III., ст. 1127). — А коли славна матір нашої поетки зробила все, щоб виховати свою талановиту дитину в українськім дусі та дати їй що найкрасшу духову наживу, то славний дядько Лесі, Драгоманів, зі своєї сторони допомагав духовому розвоєві сестрінки, вводячи її в величанське богацтво поетичної та научної літератури Европи. Таким чином Леся власне завдяки тямучій матері тай її великому братові змогла справді добути великої освіти; вона вивчила мову латинську, грецьку, французьку, італійську й німецьку, а це мало не аби-який вплив на її пізнішу творчість, особливож на добір поетичних сюжетів (тем). Опублікована в р. 1923. в харківськім журналі **„Червоні Шляхи"** частина переписки Драгоманова з Лесею Українкою (№ 4—5 серпень) дає нам нагоду переконатися про те, який незвичайно широкий круг духових інтересів був в неї, як невтомимо працювала вона над собою, а попри те не забувала ніколи про свою найголовнішу мету — творчість. Все вона питає великого вченого про його думку відносно найріжнороднійших книг та своїх поетичних спроб, а Драгоманів відповідає їй раз: „Моя думка завше одна: Твоя Муза розумненька і тепленька дівчина, та ще молода, мало бачила світу і картин не набралась. Люде з неї будуть непремінно, а надто, коли вона буде критично дивитися на „доморощену премудрість" (ст. 188/189).

І цей строго критичний підхід до власної творчости зберігла Леся Українка упродовж усього свойого життя, і може саме йому завдячує вона таке виїмкове становище в нашій літературі.

Бо ця сувора критичність її погляду зазначується не тільки в роздробленню формальної сторони її творів. В богато більшій мірі слідна вона в її підході до нашого життя взагалі, в важкій серіозности її думки про долю поневоленого народа і поневолених узагалі. Хто з нас не стремить в усіх глибинах своєї душі, коли читає осьтакі віщі слова поетки про нас:

„Так, ми раби, немає гірших в світі!
Феллаги, парії щасливіші від нас,
Бо в них і розум і думки сповиті,
А в нас вогонь Тітана ще не згас.
Ми паралітики з блискучими очима,
Великі духом, силою малі,
Орлині крила чуєм за плечима,
Саміж кайданами прикуті до землі.
Ми навіть власної не маєм хати,
Усе одкрите в нас тюремним ключарам:
Не нам, обідраним невільникам, казати
Речення гордеє: „мій дім, мій храм!"
Народ наш, мов дитя сліпеє з роду,
Ніколи світа-сонця не видав,
За ворогів іде в вогонь і в воду,
Катам своїх поводарів оддав".
(З поеми: „Товаришці на спомин", 1896).

Таких потрясаючих відгуків бунтарського розпачу поетки зза поневоленого народа в Лесі Українки цілий ряд, особливож в циклю **„Невільничі пісні"** (1895—1896), одному з наймогутніших словом в усій творчости нашої поетки. Тут її поеми: **Ворогам"** (уривок), **„Мати невільниця", „Північні думи", „До товаришів", „Поет підчас облоги",** прегарна **„Грішниця"** — з постаттю незломної характером дівчини бунтарки — а далі захоплююча **„Хвилина розпачу",** вражливий спів **„Ангел помсти"** та глибока своїми ідеями **„Fiat 'nox"** (Хай буде ніч) —це все архитвори визвольно-революційної думки, гідні віковічної памяти народу. Це все не просте собі віршування, не низання слова до слова по правилу римів і ритмів, ні — це кипучий, всезаймаючий пожар почуть у скорбній душі віщої поетики, що, як той пророк Єремія, плаче сльозами всього народу, лютує всею його лютттю, запалюється всіми вогнями революційного духа в народі. Леся Українка не знає ніяких уступок, ніяких компромісів в напрямі якоїсь тихомирної, як кажеться в нас, культурної праці, що дорогою льояльности до лютого ворога вивелаб нас укінці якимсь чудом з ганебної неволі. Ні — для неї не істнує ніщо иншого, тільки **„Або погибель, або перемога",** і все наново співає вона, що красше воно, коли „впаде тюремна стіна і зрушене каміння покриє нас і наші імена", ніж колиб ми мали згинути в цій тюрмі на віки. Правда — в поемі **„Ангел помсти"** їй на хвилю страшно приймити тяжкий меч помсти з рук Ангела. Їй не легко згодитися тут з тою думкою, що коли людина зважується на кріваву помсту, то їй треба **безпощадно нищити ворога.** Але й тут — це тільки моментальний сумнів благородної душі поетки, останній, хоч усетаки безпомічний крик **погасаючої любови** в неї, бо погляд і мова Ангела помсти „лишають в серці слід крівавий і страшний, ...а душу гне і гнітить нескінчена розмова". Бо поки ганьба і сором неволі в народі, то почуття любови ближнього в відношенню до ворога, а з цим і почуття всякого милосердя треба доптати так відважно й безоглядно, як та дівчина-бунтарка в поемі **„Грішниця".** якій вільно за те розважитися думкою, що „ніхто не має більшої любови, як той, хто душу поклада за друзів.". І таксамо і завдання поета підчас лихоліття неволі ясує Леся Українка в поемі **„Поет підчас облоги"** як завдання провісника і співця боєвого запалу, що своїми вогнистими звуками „будить на мурах обачну сторожу, заснуть не дає на зорі". І хочби труднощі цеї боротьби росли в безконечне, Леся Українка не знає трівоги ні відступу; вонаж ще в першій добі своєї творчости виспівує чудову пісню **„Contra spem spero"** (проти надії хочу сподіватися), цю пропамятну сповідь непоборної нічим незаляканої душі, **провідні акорди якої** озиваються в усій творчости поетки. Притім маємо ще цілий ряд відгуків її дум і мрій більш особистого характеру (нпр. чудова своєю ніжністю **„Імпровізація"),** а далі ряд оповідань, а головно драм, про які скажу ширше в окремій розвідці. Тут годиться нам указати ще раз на Лесю Українку **як провісницю ненависти до неволі і бойового хотіння, провісницю того божого вогню, де „жевріе залізо для мечей, гартується ясна і тверда криця",** і в звеличуванню якого поетка каже великі слова:

„Коли я крицею зроблюсь на тім вогні,
Скажіть тоді: Нова людина народилась;
А як зломлюсь, не плачте по мені!
Пожалуйте, чому раніше не зломилась!"
(1896)

В. Кедровський.

1919 РІК

Передрук заборонений. — Всі права застережено 1919 р.

(44)

З усіх боків почали надходити відомости про селянські повстання. Козаки відразу ожили, почувши хоч і далеку, а всеж реальну допомогу, а тим чином увесь той елемент, що мав нахил до большевизму, помалу розсипався. Залишилися козацькі маси, що на власному вже досвіді перевірилися в большевизмі. Але ці маси в даний момент, хоч і уявляють з себе армію, але армію дуже слабу чисельно, а по характеру складаючих її сил ріжнородну при повній відсутности злиття цих ріжноманітних елементів. Уряд уже давно бачив необхідність зміцнення цієї армії, злучення її в одно ціле, але всі заходи його, з огляду головне на загальні умови, а почасти на відсутність того апарату, який міг би провести це сцементування армії, не проводили до позитивних наслідків. Спроби в цьому напрямкові робилися урядом ще з Київа, де урядом було зорганізовано цілий ряд ріжних інформаційних бюр, одним з головних завдань котрого було провадження культурно-просвітної праці у війську. І дійсно, Всі ці бюра почасти виконали свої завдання. У військо було кинуто масу літератури, читалося богато лекцій і докладів, улаштовувалися вистави і так далі. Але через несцентралізованість праці, відсутність системи в роботі і нарешті через дуже невдалий підбір інформаторського складу не змогли ці організації виконати свого завдання й навіть часами більше допомагали розкладови, ніж зміцненню армії. Та одна культурна праця мало чим могла допомогти. Коли життя показало цілком виразно, що дизорганізуючим елементом в армії являється не тільки несвідомість, але що дизорганізацію вносять ще й другі фактори, що для боротьби з цими елементами і для дійсного зміцнення армії потрібна боротьба не з випадковими тільки дизорганізуючими елементами, а зі всіма разом і то послідовна, рівночасна, висовується питання про утворення апарату, який поруч з культурною працею міг би провадити й працю політичну.

**Поволі само життя витворило думку про необхідність збудування такого апарату, який би дійсно переводив догляд та контролю в армії. Такі різкі випадки в армії, як Оскілковщина, масовий перехід командного складу до Поляків, мало чи не поголовна втеча скарбників, тільки ще більше сконкретизували цю думку. Але оскільки життя йшло поволі, оскільки конкретизувалася й приймала ширші форми і сама думка про необхідність такого апарату. На перших порах, ще в кінці лютого, була утворена так звана інспекція по національно-культурно-політичних справах. Але оскільки в процесі самого життя ще не було вияснено, якими методами треба було боротися з ріжними зловживаннями, оскільки не вияснилося, яких саме заходів треба вживати для зміцнення армії, остільки інспекторатові була доручена роля тільки простого обсерватора біжучого життя армії. Звичайно в таких рамцях інспектура могла лише констатувати певні факти й докладати, кому слід, але не могла сама впливати на життя в армії. Колиж до цього додати, що й така куца інспектура була лише в одній Північній Ґрупі, то було ясно, що великої ролі у відбудованню армії вона відограти не могла. Що правда, й у цьому тісному колі вона дещо зробила, розвинувши досить сильну пляномірну культурну працю та інформуючи уряд про правдивий стан в армії. Найяскравіше з показного боку праця інспектури виявилася підчас повстання Оскілка, коли, дякуючи головним чином її заходам, козацтво рівенської залоги лишилося спокійним і не пішло на авантуру.

В цей час, коли з армії ще не розійшлися елементи большевицького напрямку, коли само селянство активною боротьбою з большевизмом не давало ще твердого грунту для споєння армії, інспектура при найширших правах, що найбільше, моглаб прикоротити господарське зловживання. Вона не моглаб ще запобігти випадкам зради, що найбільше деморалізуюче впливають на настрій армії й тільки згодом, коли большевицькі елементи майже цілком покинули армію, коли селянство свідомо стало ставитися вороже до большевизму, утворився той ґрунт, на якому добре сконтруований урядовий апарат може досягнути поставленої мети — зміцнення армії.

З цього часу головним дизорганізуючим елементом в армії лишилися господарчі зловживання, недбайливість та ще несвідомість козацтва. Цебто лишилися ті елементи, з якими боротьба цілком можлива. А коли додати, що щиро національні елементи починають потрохи виходити з того загнаного стану, в якому вони перебували до цього часу, то стане ясною й та роля, яку має виконати утворений урядом апарат державної інспектури.

На плечі цієї інспектури мусить впасти праця очищення армії від тих елементів, що дизорганізують її будьто з боку командного складу, як саботаж, недбальство, господарчі зловживання, русифікаторська політика чи що инше, то з боку козацтва — грабіжництво, мордерство та инше. Разом з цим одночасно мусить вона провадити й творчу працю, замінюючи лихі елементи відповідними і по можливости українськими. Також інтенсивно мусить провадитися інспектура, оскільки не вистане уккраїнських сил, використовувати й чужі фахові сили, не перешкаджаючи їхній роботі, коли вона йде на користь Україні, але припиняючи її в корені, як тільки вона обернеться проти нас.

* * *

Ось в такому стані перебувала наша армія, коли я вернувсь до неї й подав свій проєкт про організацію державного комісаріяту в армії. Мій проєкт „радо й з подякою" приняв Головний Отаман, але довелося ще довго чекати, поки він став законом та увійшов у силу.

Я вже згадував, що навколо цього проєкту вивязалася боротьба між прихильниками та ворогами його, а сам Головний Отаман вислухував одну й другу сторону, але нікому не говорив останнього свого слова. Я старався не настоювати на введення інспекторату, бо тут ходило про мою кандидатуру в головні державні інспектори й я не хотів поступати так, щоби склалося враження, що я роблю це у власних інтересах, що зрештою говорив і без того не один ворог інспектури. Звичайно найбільшими ворогами інспектури були вперше чергу штабовці типу Капустянського, а потім ріжні пияцькі та авантурничі елементи, які знали, що доведеться їм тепер здержуватись у свойому розгулі, або навіть і зовсім позбавитися своїх „отаманських", чи яких инших становищ верховодів. Таксамо московські та польонофільські елементи, що фактично не бажали скріплення нашої армії, а лише „пересиджували" в ній, чекаючи відповідної хвилі, щоби чкурнути до добровольців, або до Поляків, були проти інспектури. Нарешті й ті, що були в нашій армії зі сторони большевиків та денікінців з розвідочною та провокаційною метою, теж звичайно уперто противилися інспектурі. Всі вони подавали ріжні леґальні причини й годі було сказати, з яких мотивів це вони робили.

Лише добрі й чесні та свідомі українські старшини, а також само правительство та партії, члени яких входили в правительство, стояли за інспектурою. Звичайно, та ґрупа військових, що працювали з самого початку революції 1917 року в українській армії й між ними члени Всеукраїнського Ґенерального Комітету та Всеукраїнської Ради Військових Депутатів, або инших військових організацій в 1917 році, були на стороні утворення інспектури, бо иншого виходу не бачили для впорядкування армії.

* *

(Дальше буде).

Гість, оглядаючи озеро, спитав, яке воно глибоке.

— Дійсної глибини ми не знаємо, пане, — відповіли, — але рік тому, як тут був приїхав один молодець аж з Австралії; він пішов купатись і пірнув. Відтоді ми вже його більше не бачили.

— І не було у вас кому його виратувати? — спитав гість.

— Ні, але слідуючого дня ми дістали телеґраму з Австралії, щоби вислати його шмаття.

—o—

Мудрий дід.

Дідуню, я грошей даром не роздаю, але можете в мене найти роботу.

— Яку роботу?

— Бульбу копати.

— Знаєте що, возьміть того, що її садив, він вже знає де її шукати.

БЛАЖЕННИЙ.

Блаженний той, хто в серці віру має,
У кого є святиня пресвята:
Цвитуть йому лелії, хоч зима є,
І всюди він не сам, не сирота.

Блаженний, хто пливе житейським морем
У вірі, що із ним є Вічний Дух:
Йому людство не племя инфузорій,
А чоловік — син Божий, не лопух.

Блаженний той, кому судила доля
Повірити: тут зло, а там добро,
Надію мати, що найвища Воля
Записує наш кожний чин пером.

Та горе тому, хто, згубивши скарби,
Забрив у край по той бік зла й добра.
Ось так зовсім неначе той Ікар би
Упав, як мовить казка престара.

Та горе тому, в кого вся вселенна
То беззаконне царство без царя:
Його стрічає смуток у пеленах,
За хмарами зайде його зоря.

Але стократ бездольний і нещасний,
У кого дух — каміння із руїн,
Хто загубив шляхи й обличчя власне,
Хто прагне віри, лиш не вірить він.

Ол. Бабій.

НА ТЕМИ ДНЯ

ВІДМАХУЮТЬСЯ СОЛОМОЮ.

Звичайно, коли навіть ледачому псові наступити на хвіст, то він стане гавкати, а то ще й укусить. Таксаме й наші большевики, цілком природно, мусять огризатися, коли їм не лише на хвіст наступають націоналісти, але й беруть за саму голову. Але, що можливе й вистарчає псові, того зовсім не вистарчає для людини, не вистарчає для тих, що хотять за собою вести маси, нарід, що стараються проповідувати якусь „ідею". Для виправдання своїх позицій і доказу своєї правдивости й непомильности не досить укусити свого ворога, вилаяти його, приписати йому ріжні неправдиві „факти" й „поступовання" та з них вже робити свої фальшиві висновки. Проти річевих арґументів треба боротися такимиж арґументами. Коли ми говоримо, що в Радянській Росії панує диктатура окремої партії, що там панує деспотизм, зразки якого можна найти лише в історії панування найлютіших деспотів, то коли це неправда, треба показати фактами. Треба показати, що в Росії існує повна свобода волі й слова, що там вибори до всіх установ переводяться прямим, загальним і таємним голосуванням, а не по приказу партії, по партійним спискам. Треба доказати, що там є преса не урядова, що там можливо видавати газети й друкувати книжки, які не стоять під контролею правительства. Треба доказати, що вязниці Росії не переповнені політичними вязнями, що на заслання в Сибір не посилаються тисячами політичні „злочинці". Треба доказати, що чека не переводить безпідставних масових арештів, не розстрілює без суду й слідства арештованих. Треба доказати, що в партії можливе свобідне виявлення волі кожного члена партії й критика її вождів, а для цього треба доказати, що Троцького ніхто не висилав, а він сам виїхав за кордон, що нікого з партійних на заслання не посилали, а вони самі поїхали в Сибір і т. д. Треба доказати, що в Росії кожна політична партія й група або особа може, хоч би скажемо, так свобідно, як большевики в Америці провадити свою агітацію.

Говорючи про вождів робітництва й доказуючи, що вони дійсно є „справжніми робітниками", треба дати доказ, що „дворянин", великий земельний власник Чічерін дійсно є пролетарського походження й робітником, треба доказати, що Літвінов також робітник, а не інтелігент-іміґрант, котрий увесь час жив у Анґлії, треба доказати, що кавказький розбишака Сталін, який ніколи й ніде не працював і своїм трудом не заробив і копійки на життя, є дійсно робітник, що міліонер Пятаков, який мав три цукроварні, також робітник, що Луначарський, Риков, Карахан, Бухарін та инші „боси" комуністичної партії дійсно є походження „пролетарського", а не є звичайними декласовими інтелігентами, що ніколи не знали жадної реальної роботи, а блукали все своє життя в мареві ріжних виґадок.

Отож треба доказати, що майнер Мек Доналд, чи машиніст Гендерсон та инші робітники-члени анґлійського робітничого правительства, на яких так нападають большевики за „буржуазність", ніколи не були робітниками, а тому вони не знають недолі робітництва так, як большевицькі „робітники", що більшу частину свого життя проводили за зеленим столом, або за доброю випивкою, як наприклад Риков.

Щоби дійсно арґументувати зі своїми противниками, большевикам треба доказати, що тепер нема на Україні 40% господарств без раманенту й без коней. Їм треба доказати, що селянин тепер дійсно має землю для свого користування й не платить за неї податків у десятеро більших ніж він платив тоді, коли арендував її у пана. Треба доказати, що робітник тепер не ходить обдертим і голодним, що робітничі діти не пухнуть з голоду й не гинуть від ріжних хвороб ізза хронічного недоїдання.

Большевицькі чекісти в Америці добре знають, що цього не встані зробити, бо факти є фактами, а тому на всю річеву критику „Свободи" відповідають грубою й глупою лайкою. На це нам доводиться відповісти лише народньою приповідкою: „Пес бреше, вітер несе". Справа не в особах, а в політичному світогляді, в певній соціяльно-економічній системі, за яку бореться демократія та яку обстоює комуністична деспотія, тому нема чого відмахуватися большевикам соломою й зводити на ту, чи на иншу особу, що боронить певних ідеольоґічних засад. Справа не в особах, а в принципах. Большевицькі комісарі також це розуміють, але, не маючи жадного ідеольоґічного ґрунту для захисту своїх позицій, думають відмахнутися лайкою. Це висвітлює лише нікчемність та безґрунтовність большевицької деспотії, що думає й поза межами чекістських розстрілів лайкою „переконати" маси у своїй „правдивости".

ЗУПА З ГУСЕНИЦЬ І ХЛІБ ІЗ МУХ.

Для китайського селянина гусениці представляють велику вартість. Вони варять т. зв. „пестру зупу" зі сушених або свіжих гусениць. Варять також товсту пінисту зупу із гусениць мотиля шовківника. Ще цікавійші звичаї має одно муринське племя, що живе над берегами озера Ніяса (в Африці). В тих околицях в деякі дні літають величезні темні хмари малесеньких мух понад озером. Мурини ловлять дуже зручно ці мухи і місять із них тісто та випікають хліб. А люблять вони цей хліб так дуже, що як появляться хмари тих мушок, то між муринає панує велика радість.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

43 НОВІ ЗАПОВІДИ ПОЛЬСЬКО-РИМСЬКІ ДЛЯ РУТЕНЦІВ В АМЕРИЦІ.

Коли читаю нові заповіди для рутенської церкви, видані на підставі польсько-римського конкордату, то мимоволі насуваються мені думки про польське священство.

Підчас визвольних змагань в часі світової війни польські ксьондзи по косьцьолах хрестом клалися і кричали: „Módlcie się za wolność Polski! Ale samo modlenie to za mało. Módlcie się i pieniądze dawajcie na broń, bo samą modlitwą ojczyzny nie zbudujesz." Їм не був байдужий свій народ, свій рідний край, своя вільна держава. Вони не дбали, коби їм було корито. Польські ксьондзи за своїм народом усюда постояли. Народна справа для них релігія, або ще важнійше як релігія. Бо по косьцьолах співалося: „Z dymem pożarów" і другі польські патріотичні пісні, а не лиш одно „Подай Господи". Підчас війни тут в Америці польські ксьондзи з своїми вірними хрестом падали, молились-співали: „Ojczyznę, wolność racz nam zwrócić, Panie", але рівночасно гроші збирали на „broń". Так у Поляків. А як у нас? Наші священики чекали, щоби їм Єзуїти з Римом написали 43 заповіди. Скільки маємо таких українських патріотів, як Поляки мають польських? Чи найдеться на сотку наших священиків пять патріотів? Кілько наших священиків учить наш народ, що за мало молитися, що треба й боротися? Кілько наших священиків співає в церкві українські гимни так, як польські співають польські? Чи є в нас епископ, який виголосить такі проповіди, які виголошують польські епископи?

Чи відтак можна дивуватися, що Рим не смів називати Поляків-католиків Прусаками, чи Австріяками, чи Росіянами, а нас посміє називати Рутенами? Чи відтак можна дивуватися, що Рим ніколи польських прав не смів відоймати, а українській католицькій церкві кожду обіцянку ломив?

Рим не важивсяби післати Полякам 43 пунктів, бо польські епископи й польські ксьондзи знайшли, що з таким папером зробити. Що зробили наші? Хтож тут винуватий, що нас трактують як рабів, яким приказується: „По сьому бить! Заткни рот і слухай!"?

Гр. Перчак,
Честер, Па.

ПСИ ВЕҐЕТЕРІЯНЦІ.

В Індіях у місцевости Барода один індійський міліонер, Арджун Ляльшет, упав на думку кормити псів веґетеріянськими харчами. Магараджа Ґеквару продав згаданому міліонерові богато землі, де він хоче переводити свої веґетеріянські спроби з псами. Уладить там справжню собачу фарму. Ляльшет належить до індійської секти, яка каже, що то неправда, що звірята, а передовсім хижі звірята, мусять жити лише кормлячись мясом инших звірят. Тому теж хоче кормити псів виключно рижом, мукою, молоком, маслом і т. п. Ляльшет сподіється з таких псів з часом виплекати расу, на яку мясо вже взагалі не мало би ніякого впливу. Отже з часом можуть виродитися такі раси псів як: мучний борзук і рижовий хорт, молочний пудель, масловий бульдоґ і т. д.

АНАЛЬФАБЕТИЗМ У ПОЛЬЩІ.

Згідно з виказами останньої урядової польської статистики є в Польщі 6,581.307 анальфабетів. Це рівняється кругло шестій части всього населення. По віроісповіданням число анальфабетів ділиться так: римо-католиків 3,087.336 = 24.7 процент, **греко-католиків 1,174.664 = 48.8 процент, православних 1,573.062 = 72 процент**, евангеликів 95.057 = 12.5 процент, Жидів 626.075 = 28.3 процент, инші віроісповідання 25,112 = 41.6 процент.

Чого ти плачеш?

Бо мама назвала тата ослом, а тато маму гускою... а я тепер не знаю, хто я такий.

МІТІНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН. Тов. Любов, від. 370, повідомляє своїх членів і членкиць, що мітінг відбудеться в неділю, дня 18. серпня, около 1-ої години пополудни, в гали церковній, 127 Парк улиця. Проситься членів прибути на час. Члени довгуючі нехай вирівнають свої залеглости, б ов противнім разі будуть суспендовані. — К. Марущак, предс.; Н. Хабінець, секр.

ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ. Тов. ім. Ів. Франка, від. 372, повідомляє всіх своїх членів і членкинь, що місячні збори відбудуться в пятницю, 16. серпня, у добр. Головки. Проситься всіх членів і членкинь прибути на сі збори, бо є богато нових справ до полагодження. — Дмитро Семенюк.

СКРЕНТОН, ПА. Тов. Вільна Україна, від. 176, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 17. серпня, в годині 7.30 вечером, в Укр. Гор. Клюбі, 618 W. Lackawanna Ave. Проситься всіх членів прибути на означений час, бо є важні справи. Члени котрі мають тікети, щоб постарались звернути на сих зборах. — Р. Рубльовський, секр.

ПАЛМЕРТОН, ПА. Бр. св. О. Николая, від. 369, повідомляє своїх членів, що звичайний мітінг відбудеться в неділю, 18. серпня, в годині 1-ій пополудни, в гали церковній. Проситься усіх членів прийти на сей мітінг, бо будуть деякі важні наради в справі ведення дальше діловодства. Проситься також не затягати з місячними вкладками довше як два місяці, бо в противнім разі будуть суспендовані. — І. Климишин, предс.; М. Куба, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Бр. св. Георгія, від. 239, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячний мітінг відбудеться в неділю, 18-го серпня, в год. 1-ій пополудни, в домі Амер. Горожан. Підкреслюєсь, що кождий член має явитись особисто на зборах під загрозою кари. Справи важні і інтересуючі кождого члена. — Волод. Сегінь, секр.

ОЛИФАНТ, ПА. Бр. св. Кирила і Методія, від. 86, повідомляє своїх членів, що звичайний місячний мітінг відбудеться в неділю, 18. серпня, зараз по Сл. Божій, в укр. школі на Ривер ул. Проситься всіх членів явитись на означений час, щоби не затягати з мітінгом до пізної години, бо тепер горячо. Також напоминається довгуючих членів, щоби прийшли на сей мітінг і вирівнали свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані, як старші члени так і їх діти. — Павло Саламаха, фін. секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Бр. св. Володимира, від. 130, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться в суботу, дня 17. серпня, точно в годині 8-мій вечером, в Укр. Нар. Домі, 217 Іст 6-та вул. Обовязком є кождого члена явитися на зборах, бо є важні справи до вирішення. Проситься членів, щоби принесли жертви по $1.00 на Сиротинець У. Н. Союза за 1929 рік. Пригадується інтересованим членам, щоби привели зі собою нових членів; будеться принимати до Братства і У. Н. Союза. — Ник. Марків, рек. секр.

У торговлі.

— Прошу, дайте мені кільо цукру!

— Ще бракує 15 сотиків, цукор подорожів від вчора.

— То дайте той зі вчора.

З. К.

ЧЕРВОНА КАЛИНА.

(Спомини).

Була війна і він малий бачив її.

Нераз було глядить своїми синіми очима на довгі ряди війська, що тяглося умучене, вертаючи, або охочо йдучи в бій.

Так було день за днем...

Кругом високі та приманчиві гори — а по них сині однострої. У його головці на вид того родилися думки нові — бажання нові і нові мрії.

Йому хотілося бути жовніром, іти в рядах у бій — туди, де гук гармат, розсип ґранатів, безупинні змагання. Хотілося йому вертати повним побіди зі славою, а тоді щасливим бувби. А щоби геройськість його видною була, хотілося йому раненим бути.

Такі то думки родилися в нього тоді, коли глядів на австрійські війська, що тяглися у Карпати на бій з Москалями.

Війна своє кроваве діло вела у завзяттю, покликуючи до себе все нові відділи, повні сили та охоти до життя — до боротьби. І ось прибули нові відділи... Дивно стало малому, коли глядів на них, і у головці його родилися питання: чому вони в таких строях, як тамті, а шапки у них инакші? Чому у їх боку синьожовті відзнаки? Чому вони ніби наші, а якісь инакші?

Охоплений дитинячою цікавістю, підходить несміло ближче та тихо, дух заперши, слухає... що, вони по нашому говорять? і обнятий дивною радістю підступав ближче, не тямлячи, що з ним діється...

Аж ось підходить до нього молодий жовнір та питає: „Чи ти Українець? — „Я? А що то таке Українець?" — спитав несміло.

Усміхнувся, погладив його по головці і післав принести води, а він, радіючи у душі, біг скоро до криниці.

І знова нові думки у нього... Чому ті якісь такі добрі? Тамті наші, як приходили до села, не говорили так, як ті: били, не давали приступити ближче та кричали, а ті такі добрі... Набрав води та бігом поніс жовнíреві. „Дякую тобі, маленький". Дивно стало йому: він погладив по голові, сказав води принести та ще й дякує... і широко отворив очі та глядів на жовніра, що жадібно пив воду.

Коли той випив, відбіг на бік та розкішно глядів на тих, яких так дуже полюбив...

Тут стояла ґрупка та, весело жартуючи, сміялась; там знову сиділи і розмовляли.

Глядів на них, та коли пригадав того, що по голові погладив, почав шукати очима... і найшов. Стояв у гурті високий та гарний і щось балакав... а лице маленького осяялось радістю.

Довго глядів... а сонце, що ясно так світило, ставало крововаво-червоним, проміннням кровавило гори і, наче розпалюючи багаття бою, ховалось за верхами... та він, мовчки стоючи, глядів дальше на них. Коли кругом верхи дрімали тихо, ліси шуміли боєву пісню, сірів уже вечір та ніс кругом передбоєве тремтіння заохоти.

Прийшла вечера — і повечеряли. І знову ті самі розмови, і знову та сама веселість, і він, глядячи на них, також радів...

Як перш, усі згуртувались і тихо несеться поданий голос, а за ним тихо й опісля сильніше несеться голос стрілецького гимну...

А він, заперши дух у собі, слухав перший раз у життю такої пісні; слухав перший раз від війська рідні слова...

„Гей у лузі"... йдучи за словами пісні повторяв кожне слово — „червона калина похилилася, чогось наша славна Україна зажурилася. А ми тую червону калину піднімемо, а ми нашу славну Україну гей-гей розвеселимо"...

Неслась пісня — далеко, ген у синю далечінь — котилася по верхівях, як великий зов нового відродження та кращого завтра, як перший авангард до побідного бою...

А він далі повторяв слова — „Чогось наша славна Україна зажурилася" — і душа його, обнята дивним болем, несвідомим відродженням, линула до України... а з оченят маленьких плили сльози... Він тихо плакав, мов в екстазі уста тремтіли все ті самі слова „чогось наша"...

І тут знову почав думати про те, що стрільчик питав — чи Українець він — і чув у душі, що Україна то щось його.

Минув час — замовкла пісня... а він стривожено підбіг до свойого стрільчика і, глядячи йому в очі, питав: „Пане, а що таке Україна? — „Україна — це, бач, синку, та велика земля, де живуть всі Українці — такі, як я, ти та инші". — „То тут у нашому селі також є Україна?" „Так, синку". — А я?" — „І ти також". Тут очі його засяли дивною розкішю і він, обнятий безмежним щастям, радів.

„Ну, добраніч, хлопче!" — сказав стрільчик та пішов на кватиру. Розійшлось стрілецтво, настала ніч, а він, маленький, захоплений Україною, біг до хати.

Вже не спати хотілось йому, а приладив собі торбину та кусник сухого хліба й охоплений бажанням бути тільки з ними, і глядіти все на того, що по голові погладив, мріяв про завтра...

Настав сірий ранок, як він уже стояв там, де були стрільці. Коли бачив, що спали, побіг по калину, припняв по лівім боці шапчини, та вернув до стрільців, які вже вставали.

Не минула година, як все стрілецтво готовилось до маршу... Тоді то він підбіг до свойого стрільця та несміло почав просити: „Пане, візьміть мене з собою, а я буду разом з вами; я буду битися за Україну; я вам, пане, буду кулі носити!"

— „Ні, сину — не можна. — Ти ще маленький, а підеш тоді, як виростеш — станеш сильний."

„Ой, пане, — та я між хлопцями, що худобу пасуть, найсильніший. Я все вмію — пане — візьміть мене."

— „Ні!" — сказав і погладив по головці та пішов туди, до свого відділу, який мав вести. А він... з докором глядів на нього, що взяти не хотів.

Стрілецтво рушило в дорогу. Тоді вибіг на верхи та верхами йшов все за ними. По чотирох годинах маршу серед куль та ґранатів опинились вони на лінії.

Стрілецькі куріні мали заняти позицію по Мадярах, які мимо своєї чисельности не могли здержати московського напору.

Поодинокі відділи занимали визначені командою відтинки. Відділ його стрільчика мав вийти на один верх і відтам бічним огнем нищити напираючі московські відділи...

Коли вже рушив, тоді він підбіг, шарпнув стрільчика за рукав та сказав: „Пане, я тут". Здивований стрілець спитав; „Та якжеж ти?" — „Та я так за вами верхами біг". Не міг вже не заопікуватися ним і взяв зі собою.

Заняли стрільці позиції і почалися сильні бої. Москалі раз-нараз великою масою напирали.

А головну увагу звернули в першій мірі на відділ стрільчика, молодого поручника, і туди почали Москалі наступ.

„Хлопче, — закликав його, що зі завзяттям глядів на бій — біжи на тамтой верх, а там буде сотник і віднеси ту картку".

В ній просив о підмогу.

Мов вихор полетів з верха в долину, повний гордости, бож чув він те, що з тією хвилиною став борцем за Україну, про яку вчера співали, а яка була його...

Прибіг на місце цілий зігрітий. Шукає сотника. Поправиз калину з боку шапки й дає картку.

„Добре" — відповів сотник і він вихром побіг до свойого стрільчика.

Вже добігає до нього, коли почався гураґанний огонь. Підбіг, випрямився — стрільчик кричить: „скрийся"!, а він, випрямлений, здає звіт: „Пан сотник казав доб"... — паде стріл і прошиває маленьку грудь хлопчини — і він звалився на землю.

Прийшла підмога, дав прикази, — а сам прикляк до малого героя, коли той глядів на нього своїми очима та шептав слова: „Правда, пане, я гину за Україну? Пане, візьми тую калину з моєї шапки та положи тут на груди"...

Зробив.

„Пане, а поховай мене тут на тім верху, щоб звідси міг я глядіти далеко-далеко на нашу Україну... а коли будеш їхати попри нашу хату, скажи моїй мамі, що я, Івась, лежу тут, що я бився за Україну нашу. Я так хотів, щоб було так, як ви співали вчора... Правда — я — У..."

І замовк. Лежав спокійно, лиш уста тремтіли нервово... а з грудей червона кров випливала та скроплювала калину.

Затихли гармати... Москалів побито... Дав приказ. Викопали могилу і поховали Молодого Героя...

Стрільці пішли далі... у погоні за ворогом, а він ще раз поглянув на могилу, там, де ляг один з тисячів, які боролись за Україну.

Йшов за відділом, а в души його росла сила та надія.

Він ішов у бій, а за ним ішов дух відродження...

З ЖИТТЯ НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ.

ПОДАТОК НА СОНЦЕ.

Прагнення десятків і сотень тисяч людей на курорти, в будинки відпочинку, до сонця, повітря, лісу й води — це прагнення, безперечно, наслідок нашої революції, величезний здобуток її. Щорічна відпустка, яку запроваджує наше законодавство, могутній стимул для турбот про здоровя.

Це ми навчили широкі маси трудящих турбуватися про своє здоровя, цінувати його. Це ми сотнями й міліонами плякатів привчили сотні й міліони трудящих ставитись до свого здоровя, як до основного капіталу, який треба берегти.

Невеличкий папірець, — рецепт на пляшечці з ліками та з 7 порадами на звороті кричить, аґітує про зберегання народнього добра — здоровя: „Легше запобігти хворобі, ніж її вилікувати!" „Соняшне світло вбиває туберкульозну заразу", тощо.

Київський пляж одне із досягнень наших. Хіба до революції наші робітники думали про пляж?!... Тимчасом тепер прагнення до нього величезні! У неділю 50-тисячна людська юрба через Дніпрові хвилі переїздить на пляж, щоб увібрати в себе запас соняшної енергії на зиму.

Бути ближче до майстра засмаги — сонця.

Це прагнення, — наслідок нашої агітації, це наше досягнення, це ми навчили їздити на пляж і вбивати туберкульозну заразу, віддаваючи тіло під проміння сонця.

Правда, **на шляху до пляжу є перешкода — плата за проїзд. Але кожний, даючи 10 коп., розуміє, що ці гроші йдуть на амортизацію моторів, човнів, на живу людську силу, що обслуговує переправу, на бензин.**

Розуміли, платили, а вже на тому березі зовсім безплатно вбирали в себе тепло, яким обдаровує таксамо безплатно сонце.

А цими днями **прийшли на пляж люди й дротом обтягнули його, лишивши на березі смугу мокрого піску та невеличку тінь кущів.**

Відтепер, **щоб мати право користуватись пляжем, треба платити 5 коп.** Хто додумався до такого обурливого споживчого підходу?

Хоч на які високі потреби йдуть ці пятаки, вони не повернуть величезних витрат із фонду народнього здоровя, витрат, що викличе вимога пяти копійок, **бо, коли 10 коп., за перевіз мають рацію, то цей пятачок, що беруть за сонце, воду й пісок, відштовхне широкі, а, головне, бідніші маси, що не мають зайвого пятака й не розуміють, за віщо треба платити.**

Тут треба виразно й чітко сказати — переборщили.

Пляж — символ здоровя. 50-тисячна хвиля людей, що на сонці оздоровлює себе — наше досягнення. Відняти його ми не дозволимо й вимагаємо, **щоб для безплаткого пляжу лишили не вузеньку смугу мокрого піску, а велику площу, що ґарантувалаб кожному, хто хоче, змогу одержати безплатно належний йому шматок сонця.**

(„Пролетарська Правда", Київ).

Чого ще люде не видумали?

Видумали люде: телеґраф без дроту, порох без диму, їзду без коней...

Лишається ще одно: Придане без жінки.

ПОДЯКА.

Я, нижче підписаний, складаю сердечну подяку урядникам УНС за виплачення мені допомоги у висоті 50 долярів з фонду допомогового.

Іван Джус,
член 59 відділу У. Н. Союза,
Ню Йорк, Н. Й.

Суддя до свідка: Скажіть мені, кілько часу треба, щоби перейти віддаль між шинком обвинуваченого і вашою хатою?

Свідок: То залежить, чи йдеться до шинку, чи назад.

—o—

Також фільософ.

Випєш ще одного, чи ні?

Розум каже ні, жолудок каже так; розум є мудріший від жолудка, а тому, що мудріший уступає дурнішому, то випю ще одного.

—o—

Тітка подивляє три-літню Любцю.

„Вона має батьковий носик!" — зауважила до мами.

По якомусь часі каже мама до Любці:

„Витри собі носик!"

Любця відповіла здивовано: „Чому? То татів носик."

ПАТРІОТИЗМ ШВЕДСЬКОГО НАРОДУ Й УРЯДУ.

(По 260 літах до рідного краю).

Шведський уряд доконав небуденнього в історії мандрівок народів діла: перевів репатріяцію 900 Шведів, потомків ґрупи (мешканців) цієї країни, яка в 1670. році кинула Швецію та поселилася в Даге, на естонськім побережі. В 1781 році ця ґрупа переселилася до **Херсону на Україні.**

На початку ц. р. ця шведська кольонія, що жиє над Чорним морем, найшлася в дуже незавидному матеріяльному положенні. Тому звернулася до свого матірного уряду з проханням, щоби кольоністам було вільно вернути до країни своїх предків. Просьбу свою піддержували цим, що всі **Шведи, які жиють на Україні, не винародовилися; вони вірно держаться шведської мови, релігії та рідних обичаїв.** Просьба ця відразу викликала живий відгомін у шведського уряду та у шведської суспільности. Вони погоджувалися щодо того, що **є національним обовязком приняти гостинно давно втрачених братів і сестер.**

В 1670-ім році, коли шведські селяни поселилися були в Даґе, належала ця балтійська провінція до Швеції. Свободу, якою втішалися за шведських урядів, утратили в 1721. році коли то балтійські провінції дісталися під володіння Росії. Богато разів посилали вони депутації до тодішнього царя і вкінці 1780-го року вдалося їм вихлопотати указ, який надавав їм права, якими 80 літ пізніше мали користуватися й усі інші селяни під царським правлінням.

Та за здобуту так свободу заплатили дагейські селяни втратою землі, на якій поселилися. Васник землі не хотів довше держати їх. Не оставало Шведам нічого іншого, лише мандрувати далі. І вони помандрували далі й оперлися аж об **степи України.** Під ескортою козаків промандрували 1.200 миль на протязі 9 місяців. На тій мандрівці вимерла майже половина Шведів. Вкінці після побідного бою, який звели з Турками, побудували собі хати на здобутій осьтак землі. Було їх тоді остало, в 1792-ім році, лише 200 люда. Потверджують це церковні книги, які вів шведський священик, що йшов разом з мандрівниками. Від 1792. р. до 1929. число цих Шведів зросло до 900. При кінці липня ц. р. вони покинуть Одесу на кораблі, насамперед поїдуть до Констанци (в Румунії), відтам уже залізницею до балтійської пристані. В цій пристані ждатиме на українських Шведів шведський корабель. Шведська влада постановила поселити їх в окрузі Крістіянстаду, в південній Швеції. Одначе тому, що мало правдоподібне є, щоби їм вдалося продати на Радянській Україні свої хати і рухоме майно, в Швеції зібрали з публичних складок значний фонд, щоби вони могли загосподаритися у відзисканій таким незвичайним способом батьківщині.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЯ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА"

Михайло Зощенко.

ПРИГОДА В ШПИТАЛІ.

(Гумореска).

У місяці лютому, братіки мої, я занедужав.

Зляг я в міському шпиталі. Тай так лежу, знаєте, в міському шпиталі, лікуюся та відпочиваю собі з усіх сил. А довкола спокій, мир і боже благословення. Довкола чистота та порядок, що попросту боїшся лежати. Колиж захочеш плюнути — тут є сплювачка. Схочеш сісти — є тут стільці, захочеш смаркнути — висмаркайся на здоровля в руку, але в простирало — Боже мій, в простирало не позволяють тобі за ніщо в світі. Кажуть, що такого звичаю в них нема.

Тай таки з цим примиришся.

А може не можна примиритися. Бачиш довкола себе таку дбайливість, таку любов, що ліпшої собі навіть не придумаєш. Лежить там, уявіть собі, якийсь короставий чоловік, а таки йому й обід подають і постіль стелять, і термометер під паху, і лявативи тай взагалі піклуються про його здоровля.

А які це люди піклуються! Поважні, визначні люди — лікарі, доктори, сестри-жалібниці, а найбільше фельчер Іван Іванович.

І таку то я відчував вдяку для всього того персоналу, що рішився виявити цю вдяку матеріяльно.

Всім, гадаю собі, не даш — не маєш досить побренькачів. Дам, гадаю собі, одному. Але кому? — став я розглядатися.

І бачу: нікому іншому не ялося дати, лише фельчерові Іванові Івановичеві. Бачу, що це людина визначна та достойна тай найбільше з усіх старається, мало зі шкіри не вискочить.

Добре, думаю собі, дам йому. Тай став я роздумувати, як це зробити, щоби не вразити його достойности та щоби за це не дістати по зубах. Скоро трапилася нагода.

Приходить фельчер до мойого ліжка. Здоровить.

— Добрийдень, — каже — як здоровлячко? Столець був?

— Ага, думай собі, початок є.

— Так, був — повідаю — але хтось із хорих забрав. Коли вам любо, сядьте собі на ліжко. Побалакаємо собі.

Сів собі фельчер на ліжко тай сидить.

— Ну, — кажу — як там узагалі, що нового, який заробок?

— Заробок, — каже — невеликий, але деякі інтеліґентні, коли й умірають, усетаки стараються встромити мені дещо в руку.

— Позвольте, — кажу. Таж я ще не вмираю, прецінь я не кажу, що не дам. Уже таки давно думав про це.

Витягаю гроші тай даю йому. А він їх дуже чемно приняв і рукою зробив такий дякуючий знак.

Та на другий день це все зачалося.

Лежав я досі преспокійно й гарно, тай ніхто мене досі не мучив, а тепер фельчер Іван Іванович просто збожеволів наслідком моеї матеріяльної вдячности. Десять або пятнацять разів денно притащиться до мойого ліжка. То подушки поправити, то мене до ванни відпровадити, то лявативу дати. Що лише термометром намучився мене, песький син. Раньше мені за день температуру змірив раз, або двічи — тай це було все. А тепер може яких пятнацять разів. Давніше була купіль гарненька-літепла й мені подобалася, а тепер налляє тобі кипятку — аж кричиш рятунку.

Вже навіть не знаєш, що зі мною діється. Я йому, драбові, ще гроші впихаю, перестань уже, ради Бога, прошу, а він тимбільше завзявся, ще більше старається.

Минув тиждень, бачу, що вже далі не можу.

Виснажився я, утратив може з пятнацять фунтів і втратив охоту до їдження.

Одначе фельчер усе більше старається.

А раз, нікчема, мало не зварив мене в кипятку. Ісусе Христе! Прилагодив таку лазню, що аж тріс мені на нозі міхур і шкіра злізла.

Кажу йому:

— Що ти, повідаю йому — драбе, вариш людий в кипятку? Вже тобі ніколи не дам матеріяльної вдячности.

Але він каже:

— Коли не дасьте, то не треба. Здохнете, — повідає — без помочі наукових робітників.

І відійшов.

Тай тепер знову все по старому. Термометер дістаю раз, лявативу — так відповідно до потреби. Лазня є знову літепла, тай ніхто мене вже не мучить.

Не легко боротися з чортами.

Ох, братіки, не легко!

„МАЛОРОСИ" ПЕРЕОРІЄНТОВУЮТЬСЯ НА УКРАЇНЦІВ.

Українська справа мусіла в послідним часі десь дуже виплинути на загальний політичний горизонт, бо люде, які ще до вчора сірковим вогнем дули на Українців, через ніч переорієнтувалися. Слово „Україна", не „Малороссія", стало їх кличем.

В неділю, 30. червня ц. р., скликав голова нового „Союза русских и украинских офицеров и солдат запаса" в Білгороді (Югославія), головно бувших генералів та політиків, на доклад „наши ближайшія задачі" та „обмін меній".

В рефераті підчеркнено, що коли вже померла цариця мати і Николай Николаєвич та Вранґель і многі инші, то не остається нічого, як тільки орієнтуватися на „родіну" (вітчину), Україну, і помагати їй освободитися. Рефреном відчита було чи є можливість обєднання всіх українських партій на еміґрації.

В дебаті головно чулися голоси, що режім царський був дуже помилковий, коли думав, що український народ утопиться в російському морі.

Один генерал з німецьким іменем зазначив, що він не Українець, але живучи на Україні і занимаючи високий пост у гетьмана, мав досить нагоди переконатися, що український нарід був, є і буде, і що має всі дані жити самостійним життям без Росії, тоді, коли Росія тяжко зможе обійтися без України. Зате багато політиків російських, хоч запізно, то всетаки вони це тепер пізнають і булоби побажаним, щоб вони покинули раз клич „неділимої", а шукали радше стежок до спільного порозуміння в майбутности цих двох великих словянських народів. Він підчеркнув нарочно ще й те, що є ще досить російських „зубрів", які на цей клич не підуть, але з ними й не треба би числитися, бо їх з „Валуївщини" хіба одна смерть вилічить.

Постанов не винесено ніяких, але референта попрохано знестися писемно зі всіма політичними українськими групами за кордоном. — **Іван Будз.** („Час").

Raising the Family — Pa broke up the Show! — Fisher

